

Na okładce: Sandro Botticelli *Madonna z Dzieciątkiem wśród aniołów*, XVI w.
Obok: Juliusz Mirowski, *Biblioteka Raczyńskich*, 1833 r. Litografia kolorowana (patrz str. 34)

cenne, bezcenne/utracone

Redakcja:

Ośrodek Ochrony Zbiorów Publicznych

00-461 Warszawa, Al. Ujazdowskie 6, tel./faks: 621 04 45, tel.: 628 22 85

ookz@ookz.com.pl

Rada redakcyjna: Monika Kuhnke, Jacek Miler,
Piotr Ogrodzki, Urszula Paszkiewicz, Anna Skaldawska

Redaktor naczelna: Barbara Kobielska

Oprac. graficzne: Monika Karwázy

Oprac. stylistyczne: Krystyna Juriewicz

Korekta: Krystyna Juriewicz, Anna Brudzińska

Tłumaczenie: Marzenna Rączkowska

Wydawnictwo zrealizowano ze środków Ministra Kultury

PROGRAM OPERACYJNY

Promocja Czytelnictwa

PRIORYTET

Rozwój czasopism kulturalnych

Wydawca: Stowarzyszenie Artystyczne Sztuka

Na zlecenie Ośrodka Ochrony Zbiorów Publicznych

Nakład: 1000 egz. Zamówienia na egzemplarze prosimy kierować na adres redakcji.

W NUMERZE:

3

MONIKA KUHNKE
TRUDNE POWROTY

10

MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA
POWOJENNE REWINDYKACJE
ZE ZWIĄZKU RADZIECKIEGO

14

ZOFIA STRZYŻEWSKA
POSZUKIWANE NADAL

17

JANUSZ MRÓZ
KRZYŻ LEGIONOWY NA PRZEŁĘCZY PANTYRSKIEJ

18

PIOTR OGRODZKI
POŻAR KOŚCIOŁA W CZARNOWĄSACH

20

PIOTR OGRODZKI
LATO ŚWIĘTOKRADCÓW

22

MONIKA BARWIK
KATALOG STRAT

30

MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA
KATALOG STRAT WOJENNYCH

31

MARIA ROMANOWSKA-ZADROŻNA
GRABIEŻE SZWEDZKIE W POLSCE (2)

34

ROBERT J. KUDELSKI
POWOJENNE LOSY *MADONNY Z DZIECIĄTKIEM*
WŚRÓD ANIOŁÓW SANDRO BOTTICELLEGO

36

MARIUSZ LANGE
OCHRONA ZABYTEKÓW I SŁUŻBA CELNA

37

MARTA KRUCZYŃSKA,
PETER ADOLFSSON – REJMAK
SKANDYNAWSKI PROJEKT

39

GLOBALNE TROSKI KUSTOSZY
SKARBÓW MUZEALNYCH

42

ANNA SKALDAWSKA
KONFERENCJA W ROTTERDAMIE
WALKA Z NIELEGALNYM HANDLEM
DOBRA MI KULTURY W GRANICACH UE

43

WOJCIECH PACZUSKI
WSPÓŁPRACA ADMINISTRACYJNA
PAŃSTW CZŁONKOWSKICH PRZY LICENCJO-
NOWANIU WYWOZU DÓBR KULTURY
Z UNII EUROPEJSKIEJ

45

MIROSLAW BARWIK
STAROŻYTNI RABUSIE (8)
AKTA KAPITANA EFNAMONA

Portret śmiejącego się młodego mężczyzny. Autor niezany, XVIII w. Olej na płótnie, 54 x 41,2 cm (fot. Monika Kuhnke)

MONIKA KUHNKE

TRUDNE POWROTY

Rewindykacje do Polski w latach 1990-2005 dzieł sztuki zagrabionych podczas II wojny światowej

Biorąc pod uwagę sposób i zakres grabieży oraz ogrom zniszczeń, zdawać by się mogło, że każde dzieło sztuki, jakie pojawi się gdzieś w zbiorach światowych lub zostanie wystawione na sprzedaż, a pochodzi z przedwojennych polskich zbiorów, powinno natychmiast powrócić. Szczególnie kiedy jego proveniencja możliwa jest do ustalenia na podstawie doku-

mentacji archiwalnej czy charakterystycznych znaków, nie wspominając już o własnościowych. Jednak tak nie jest. Upływ czasu, uwarunkowania prawne odmienne przecież dla każdego kraju czy niemożność dostarczenia wymaganej przez drugą stronę dokumentacji powoduje, że proces rewindykacyjny trwa długo, a niejednokrotnie bardzo długo. W przypadkach skrajnych konieczne jest podjęcie kosztownej drogi